

РЕЦЕНЗИЯ

**от проф. д-р Париз Паризов, дпн
от ЮЗУ „Неофит Рилски“
на дисертационен труд на тема:
„КИНЕЗИТЕРАПИЯ ПРИ ПОСТУРАЛНИ ПРОБЛЕМИ В
ГРЪБНАЧНИЯ СТЬЛБ“,
представен от Стаменка Славейкова Митова
за присъждане на образователната и научна степен „ДОКТОР“
в професионално направление 7.4 Обществено здраве,
научна специалност „Кинезитерапия“.
Научен ръководител: доц. д-р Даниела Попова**

Гръбначния стълб е един от най-важните компоненти на човешкото тяло. Той ни осигурява гъвкавост и действа като амортизатор, който поглъща натоварванията, на които сме подложени ежедневно. Може да се каже, че гръбначният стълб е най-важният от частите, съставляващи опорно-двигателният апарат. За съжаление този компонент на човешкото тяло е доста податлив на травми и деформации. В аспекта на гореказаното, изборът на дисертационната тема е извънредно сполучлив.

Трудът е написан на 161 стандартни машинописни страници, от тях 8 страници приложения. Списъкът на литературата е от 210 заглавия, от тях (118 на кирилица и 92 на латиница). Трудът е много добре онагледен с 42 таблици 13 диаграми и 42 фигури.

Структурата на дисертацията включва въведение, концептуална постановка на проблема, две глави, посветени на проведеното научно изследване, последвани от заключение, изводи, препоръки за практиката и приноси.

Уводът е насочен към темата на дисертацията и в него авторът определя характера на разработката, като теоретико-приложно – емпирически.

Литературният обзор е извършен в рамките на 51 страници и е сравнително подробен. В хронологичен ред са представени и коментирани въпросите на анатомо-физиологичните особености на гръбначния стълб във връзка с постуралните нарушения и гръбначните деформации. Тук Митова прави преглед на:

1. Онтогенетичното развитие на гръбначния стълб във връзка с постуралните деформации;
2. Етиологията на постуралните нарушения и гръбначните изкривявания;
3. Честота и разпространение на постуралните проблеми и гръбначните изкривявания.

Тази част на литературният обзор завършва с кратко заключение и задълбочени изводи.

Във втората част на литературният обзор, озаглавена **същност, кинезиология и патокинезиология на телодържането, нормалната стойка, постуралните нарушения и гръбначните изкривявания**, се включват:

1. Същност, кинезиология и патокинезиология на телодържането и нормалната стойка;
2. Постурални нарушения и гръбначни изкривявания във фронтална равнина и сагитална равнина;
3. Профилактика и лечение на постуралните нарушения и гръбначните изкривявания.

И тук прави впечатление обстоятелствения анализ на фактологията, като се цитират редица автори, свързани с темите.

В третата последна част от литературният обзор се включват проучвания за съвременни кинезитерапевтични методики при постурални проблеми в гръбначния стълб. Дисертантката и тук изразява собствена

позиция и откроява онова, което липсва в досегашният опит и което би могло да се допълни и обогати, чрез настоящата разработка.

В дух на критичност считам, че дисертантката трябвало е да акцентира повече на третата част.

В глава втора е представена характеристика на изследването. Преди всичко вниманието на автора е насочено към обновяването и цялостното обвързване на научният проблем, хипотеза, обекта, предмета, целта и задачите на разработката. Трябва да подчертая, че докторантът се е справил много добре с тази не много лека задача. И сега характеристиката на научно-изследователската работа изглежда стегната, добре балансирана и убедителна. За това г-жа Митова трябва да бъде поздравена. Целта е конкретизирана, а поставените пет задачи са ясно дефинирани, към отделните направления на проучването и имат логическа последователност. Впечатлява много големият контингент на изследването 2129 деца, от тях 1060 момчета и 1069 момичета.

На базата от получените резултати от скрининга и на информираното съгласие от родителите, децата са разпределени в две групи – експериментална и контролна. Всички деца от експерименталната и контролната група са били измерени със системата GPS 100 за постурален и плантарен анализ, преди и след провеждане на кинезитерапевтичния курс.

На децата от експерименталната група е провеждана авторска методика на кинезитерapia, изпълнявана три пъти седмично. Децата от контролната група – три пъти седмично изпълняват комплекс от подбрани упражнения в домашни условия. Упражненията от комплекса са били разучавани индивидуално от всяко дете и периодически контролирани. В експерименталната група се е прилагала специализирана кинезитерапевтична програма за коригиране на постуралните нарушения и гръбначните изкривявания. В нея са включени упражнения с

общоразвиващ характер и специална тренировка с корекционен характер, упражнения по наклонена плоскост, упражнения с голяма гимнастическа топка, упражнения с еластично съпротивление, активни упражнения от различни изходни положения, ПИР за скъсените мускули, различни видове ходене, изтеглящи упражнения за скъсените мускули, висове, упражнения изправящи, изтеглящи и отбременяващи гръбначния стълб, а така също и мобилизиращ и манипулативен масаж, както и игри с коригиращ характер. Дисертантката правилно разделя лечебния курс на три периода. Подготвителен с продължителност 6 (шест) седмици – през този период целта е да се разруши неправилния навик за телодържане и да се изгради нов и да се адаптира организма към определено физическо натоварване. В основната част на този период се прилагат упражнения за общо въздействие изпълнявани в бавен темп, строеви упражнения, изтеглящи упражнения, изометрични и коригиращи упражнения.

Основен (тренировъчен) период с продължителност 6 (шест) месеца. През този период се увеличава плътността на кинезитерапевтичната процедура и дозировката. Преобладават специалните корективни упражнения, като се следи за стриктното изпълнение. Прилага се изометрична мускулна тренировка на паравертебрална и коремна мускулатура, както и на глутеална мускулатура. Физическите натоварвания са със субмаксимална амплитуда, съобразени със степента на физическо развитие и дееспособност, функционалния капацитет на опорно-двигателния апарат и степента на патологична деформация. Целта е корекция на постуралното нарушение, задържане в правилна позиция и трениране на мускулите на торса.

Преходният период е с продължителност 2 (две) седмици, основната цел през него е да се проследи до каква степен децата са усвоили самостоятелното изпълнение на упражненията.

Методичните указания които дава дисертантката при специалните упражнения одобрявам изцяло.

Дисертационният труд завършва с обобщени изводи. Те са обективни, произтичат от проведеното изследване и представляват негов логичен завършек. Изводите са послужили за диференцирани препоръки към отделните компоненти, отнасящи се до подобряване на практическата работа.

Предоставеният ми за рецензия дисертационен труд представлява сериозно проучване. То е осъществено от Митова благодарение на добрата квалификация, която тя притежава. Тя е съвестен сериозен и вискателен преподавател (за което имам и лични впечатления).

Най-съществените приноси на разработката са следните:

1. Разработен е ефективен алгоритъм за цялостна и пълна оценка на постуралния статус при деца на възраст 7 до 10 години.
2. Направено е епидемиологично проучване, анализ и обсъждане на разпространението на постуралните проблеми при деца от начална училищна възраст.
3. За първи път в България е апробирана и внедрена иновативна система GPS 100 за постурален и плантарен анализ, която дава възможност за обективно установяване, проследяване и анализиране на динамиката на постуралните деформации.
4. Разработена е ефективна кинезитерапевтична програма за деца с постурални проблеми, проведен е осеммесечен курс на кинезитерапия, представена е програма за самостоятелно изпълнение в домашна обстановка и са дадени указания за правилното ѝ изпълнение.

Общата оценка за приносите на кандидата са реални и достатъчни и аз ги приемам изцяло. Препоръката, която правя във връзка с приносите на дисертационния труд е следната:

1. Да се разработят комплекси за деца с гръбначни изкривявания и методични указания към тях за децата от училищата и техните родители и социалните заведения в областта.

2. Да се изготвят помощни материали за работа в домашни условия, които да послужат за екипна работа между кинезитерапевта и семейството на детето с гръбначно изкривяване, което ще доведе до по-добри резултати.

3. Да се проследят късните резултати.

Независимо от посочените приноси в дисертационният труд, се забелязват и някои пропуски: не е било необходимо да се обединяват приносите и тогава биха се разпределили на научно-приложни и на приложни; на 92 стр. упражнение номер 14 - текста не отговаря на снимката; при натоварващо упражнение за трениране на *m. iliopsoas* и *m. tibialis anterior* дозировката да бъде по-малка; при анализа на резултатите на някои места се дават само цифри, без да се коментират.

Авторефератът е изработен в съответствие с изискванията и отразява правилно основните части на дисертационния труд.

Във връзка с труда дисертантката има отпечатани 4 (четири) публикации, 3 (три) самостоятелни и 1 (една) в съавторство.

Посочените слабости не омаловажават общата ми положителна оценка за дисертационния труд на Стаменка Славейкова Митова. При подобно разностранно изследване могат да бъдат допуснати и някои незначителни слабости.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Достойнствата на дисертационният труд са впечатляващи, ангажираността и сериозните референции към изследователската работа, обосновават категорично положителната ми оценка и ми дават основание да предложа на уважаемите членове на научното жури към Факултет

„Обществено здраве, здравни грижи и спорт” при ЮЗУ „Неофит Рилски” –
Благоевград да гласуват за присъждане на образователната и научна степен
„Доктор” на Стаменка Славейкова Митова в професионално направление
7.4 Обществено здраве, научна специалност „Кинезитерапия”.

Дата: 01.03.2016г.

Рецензент:

Проф. д-р Париз Паризов, дпн